

MARTIN NIELSEN

Kommunisternes Kapital

ARTIKLER OG TALER

Udvalgt og redigeret af Poul Thomsen

MELBYHUS 1973

Martin Nielsen:

Kommunisternes kapital.

Udvalg og redaktion ved Poul Thomsen.
Billedredaktion og noter ved H. E. Sørensen.

Copyright 1973 by

Forlaget Melbyhus, 6780 Skærbæk.

Tlf. (04) 75 17 04.

Sats og tryk: Skive Offset.

ISBN 87 980190 7 4

Tidligere udsendt:

H. E. Sørensen: Døden i Kastellet.

Klart nej til Fællesmarkedet.

Anton Kanstrup: Kampen for en tillidsmand.

H. E. Sørensen: Lyngens søn.

H. E. Sørensen: Grænsen drages.

Hans Scherfig: Tegninger.

Under forberedelse:

H. E. Sørensen: En landsby i Lilleasien.

Forsidebillede:

Martin Nielsen, foto 1960.

UNIV. BIBL. 1. AFD.

13 MRS1973

KØBENHAVN

8, Hjalff-sagen

Hjalff-sagen var en omfattende retslig affære, hvori Land og Folk blev dømt, mens Martin Nielsen som bladets ansvarshavende redaktør måtte vandre tre måneder i fængsel. General Viggo Hjalff fik dog ingen ære af denne retslige afgørelse – tværtimod. Han sattes på ventepenge! Mens dommerne i landsret og højesteret dømte Land og Folk og Martin Nielsen, så dømte den offentlige mening Hjalff. Med al sin lidenskab engagerede Martin Nielsen sig i denne sag, der på en så kompromitterende måde afslørede ikke blot samarbejdsfolkene fra besættelsestiden, men også det officielle Danmark efter besættelsen. Sagen har på denne baggrund stor historisk betydning for belysningen af det officielle Danmarks holdning i tyskertiden som i årene efter 1945, men for Martin Nielsen blev det først og fremmest en sag om ret og uret fra en periode, hvor Danmark var besat. I månederne januar-februar 1961 rejste han rundt i landet og talte om Hjalff-sagen på mange partimøder, og manuskriptet til denne tale bringes her – efterfulgt af den tale, Martin Nielsen holdt i Højesteret den 9. marts 1961.

Sagen er politik

(Tale januar-februar 1961)

Hvad dækker der sig under det, alle aviser i dag kalder *Hjalff-sagen*? Hvad er årsagen til, at inden for det sidste års tid er der sket en formelig politisk eksplosion, som vedrører forhold og begivenheder, der udspillede sig for 16-17 år siden – under den tyske, nazistiske besættelse af Danmark? Hvar er årsagen til de beskyldninger og modbeskyldninger, der svirrer *de højeste officerer imellem, og som endog går ud på, at man i de kredse stræbte hinanden efter livet i besættelsesårene?* Og hvad er årsagen til, at dagbladet Land og Folk, og jeg, dets ansvarshavende redaktør indtil for kort tid siden, er kommet i centrum af denne kamp, og foreløbig ved Østre Landsret er idømt 3 måneders fængsel og en erstatning til den tidligere hærchef, generalløjtnant Viggo Hjalff på 25.000,00 kr. plus renter og plus sagens omkostninger, en dom, som 7. marts i år kommer til endelig behandling ved landets Højesteret.

Sådan spørges der, og jeg er klar over, at kun de færreste har nogen sikker forestilling om, hvad det er denne, eller rettere de mange affærer, be-

skyldninger og afsløringer, der i denne tid kommer frem, drejer sig om og ikke har nogen sikker fornemmelse af sagens politiske baggrund, men derimod nok, at der må være noget galt, at der må være noget *råddent*, at der må være noget, der så at sige *for enhver pris skal skjules*.

For at forsøge at fatte i hvert fald lidt af det, der sker, og lidt af det, der ligger bag den sidste tids mange affærer og beskyldninger, og det, der har ført til retssagen mod og domfældelsen af Land og Folk, er det nødvendigt at gå lidt tilbage i tiden – til den *mærkelige* sommer 1945.

I slutningen af de fem forbandede år, men særligt da i den glade, mærkelige og på mange måder *uvirkelige* sommer i 1945, sang vi alle i tide og utide bl. a. følgende strofer fra Danmarks Frihedssang:

– Og der gik slid på skoven –
skår for skår,
og der gik råddenskab i gamle træer,

Og vi fortsatte:

– En storm, en skyllende april,
en sidste niende april,
en storm, der rensrer landet ud
med opgørets skarpe lud.
Fej alle vissengrønne væk
og lad os se
det friske grønne land.

At der gik råddenskab i svage træer, tror jeg så godt som alle var klar over, men løftet om med opgørets skarpe lud at feje alle vissengrønne væk, for at vi kunne se det friske grønne land (igen), blev ikke opfyldt.

Tværtimod, må vi konstatere i dag. For os, der f. eks. efter fire års indespærring i danske og tyske fængsler og koncentrationslejre kom tilbage med livet, men ikke med helbredet i behold, var det et mærkeligt, flimrende og uvirkeligt billede, der tegned sig for os:

Alle, bogstaveligt talt *alle* havde været *med* i den heroiske modstandskamp mod den tyske besættelsesmagt. *Den regering og de politikere, der havde forbudt vort kommunistiske parti og spærret os inde, og senere udleveret os til Gestapo, var blandt de fornemste og mest betydningsfulde modstandskæmpere.*

Ja, kernen af de ved forbudet mod det kommunistiske parti og arrestationerne af kommunister virksomme politikere, havde endogså været „den farligste illegale klike“, og gjorde krav på at have været den samlede modstandsbevægelses „hjernebrust“. Mindre kunne ikke gøre det. De politimænd, der havde udført det grovere arbejde – bl. a. arrestationen af de ledende kommunister – *noget der var forberedt og tilrettelagt lang tid i forvejen* – traf jeg senere i modstandsbevægelsesns mest prominente „veteranforening“, hvor de var blandt de toneangivende.

De ledende officerer – jeg understreger at jeg taler om hærens officerer, ikke om marinens – der uden sværslag den 29. august 1943 udleverede alle

hærens våben til nazisterne, indtog nu de højeste stillinger. *General Gørtz, der var ansvarlig for udleveringen af våbnene den 29. august 1943, var kommanderende general for de samlede væbnede modstandsstyrker.*

Jeg traf i sommeren 1945 ikke eet menneske, som ikke på den ene eller den anden måde havde været modstandskæmper – og undrede mig en del over det.

Kunne det være rigtigt? Sådan spurgte vi, der vendte tilbage, og sådan spurgte vel mange andre. Men alt var idyl, alt åndede tilsyneladende af enighed. *Nu skulle der skabes ikke blot et frit Danmark, men et nyt Danmark? Eller skulle der ikke?*

Selv fik jeg den tvivlsomme fornøjelse at blive medlem af Den parlamentariske Kommission, der skulle undersøge *alle* forhold i forbindelse med den 9. april og besættelsesårene.

Jeg sad i Den parlamentariske Kommission i tre-fire år – så havde jeg fået nok. Den parlamentariske Kommission sad endnu fire år til, og dens samlede værker fylder halvanden meter reolplads hjemme i min stue.

Dens undersøgelser førte til intet – udover de nævnte papirbunker. Undersøgelserne kunne ikke føre til noget, og de skulle heller ikke gøre det. Derfor havde man sat dem, hvis forhold først og fremmest skulle undersøges, til at undersøge deres egne forhold – en ikke ukendt fremgangsmåde, der altid giver de ønskede resultater, og som forlængst af folkeviddet i Danmark er karakteriseret gennem ordene:

*– Da fanden ville, at intet skulle ske,
satte han i verden den første komité.*

Alt var således såre vel – set fra samarbejdspolitikernes side. Ingen var kompromitteret, ingen var anklaget, ingen var draget til ansvar uden de større eller mindre nazistiske medløbere, marinevægtere o. l., der forlængst havde fået deres retfærdige straf. *De døde var mindet og hædret, de havde fået deres mindelunde og smukke gravsteder, og de blev med passende mellemrum i nogle år efter 5. maj nævnt ved højtidelige lejligheder af de officielle personligheder: De skulle ikke blive glemt, og deres ofre havde ikke været forgæves.* Deres grave vedligeholdes endnu på det offentlige bekostning. Kan man så med rimelighed forlange mere?

Den kolde krig, som med hele sin bidende og isnende vestlige vind satte ind for fuld styrke allerede i 1948, gjorde det hele lettere for det officielle Danmark: *Kommunisterne var de egentlige skyldige – dengang og nu. De var „femte kolonnefolk“, de blev dirigeret af fremmed magt, de var landsforræderne – dengang som nu! Basta!*

Nuvel, kan man sige til mig, men alt dette forklarer jo ikke hvorfor modstandskampen og hvad dertil hører, nu 15-16 år efter igen er kommet til at stå i centrum af den offentlige debat, alt dette forklarer jo heller ikke Hjalf-sagen og hvad der knytter sig til den, og det forklarer da slet ikke hvorfor du og dit blad er bleven idømt denne store straf, *en af de største i dansk pressehistorie, hvis det da ikke er den hårdeste dom, der er fældet over et dansk dagblad.*

Den kolde krig kunne ikke vare evigt, politisk krig af den art har endda

en tendens til at slå om i sin modsætning, og dertil kommer, at hverken verdensudviklingen eller den politiske udvikling i vort eget land står stille.

Og dermed til Hjalp-sagen.

Det formelle udgangspunkt for alt det vi oplever i denne tid, hvor hele besættelsestiden igen er sat til diskussion, kan vel siges, at være *de historiske undersøgelser dr. phil. Hæstrup har foretaget af besættelsestiden, særligt da Hæstrups sidste store to bindes værk: Hemmelig Alliance, hvori afsløres de alvorlige modsætninger, der var mellem frihedsbevægelsen på den ene side og hæren, personificeret i den af general Gørtz efter 29. august 1943 nedsatte „lille generalstab“, bestående af kaptajnerne Hjalp og Schjødt-Eriksen, og at der bag denne „lille stab“ ikke blot stod militærets chef, men samarbejdspolitikerne.*

Hæstrups oplysninger stiller den „lille stabs“ forhold til den kæmpende modstandsbevægelse, særligt da den såkaldte „skæve våbenfordeling“, i et endda særdeles skarpt lys. Men selv dette ville ikke have fået begivenhederne til at rulle, som de nu ruller, hvis den daværende hærchef, general-løjtnant Viggo Hjalp, ikke havde ment, at *tiden nu var inde til ligefrem at prale med den sabotage af den kæmpende modstandsbevægelse, som han og hans klike havde udført under besættelsen.*

I en udtalelse til Berlingske Tidende den 13. marts 1960 – i håb om, at blot man i vor tid er antikommunistisk nok, er alt ikke blot tilladt, men vil blive påskønnet – tog Hjalp, som chef for „den lille stab“, ansvaret for den skæve våbenfordeling, der bestod i, at *officererne lagde sig på de våben, der under store vanskeligheder kom ind i landet, ikke for at bruge dem imod tyskerne, men for at holde dem i beredskab til senere brug.* Hjalp siger bl. a. til Berlingske Tidende:

– „... vi drog omsorg for at grupper af denne art (påståede kommunistiske grupper) i hvert fald ikke blev overbevæbnet med svenske våben“, og iøvrigt tog han ansvaret for at have unddraget den kæmpende modstandsbevægelse våben, som blev gemt hen til de såkaldte „O-grupper“, officersgrupper, som efter den „lille stabs“ – og efter alt at dømme også efter samarbejdspolitikernes – hensigt, skulle bruges mod modstandsbevægelsen – efter befrielsen.

Hjalp siger selv herom ordret:

– *Hvis ikke landets ledende politikere med støtte af loyale embedsmænd og med politikorps, hær og flåde i ryggen havde grebet regulerende ind i modstandsarbejdet, kunne frihedskampen være endt i kaos, som man så det i andre lande.“*

Det, der gør denne tilståelse kriminel – og den er kriminel – er, at sådan arbejdede og sådan virkede hærens stab mod modstandsbevægelsen – også efter, at der var afsluttet en overenskomst mellem hærens ledelse og Danmarks Frihedsråd, at Frihedsrådet efter den 29. august 1943 var landets egentlige regering, og efter at general Gørtz skriftligt havde forpligtet sig til at indordne officererne under Frihedsrådets ledelse og havde erklæret sig indforstået med, at forholdet mellem hærens ledelse og Danmarks Fri-

hedsråd var som mellem en legal regering og en legal hærledelse – med andre ord, at Frihedsrådet havde ledelsen og kommandoen.

Det kan ikke forbavse, at Hjalfs udtalelse fik en række af de borgerlige modstandsfolk i og omkring frihedsbevægelsens ledende organer, folk, der sammen med deres kammerater havde sat deres liv ind i modstandskampen, til at reagere stærkt imod den tilståelse general Hjalff 15 år senere så fri-modigt pralende kom med.

En række erklæringer blev udstedt, og det blev fra de borgerlige modstandsfolk side slået fast, at den lille stab havde besveget modstandsbevægelsen, at den havde ført den bag lyset, at den havde saboteret kampen mod tyskerne, og at den havde løjet overfor Frihedsrådet og dets organer.

Hjalff anlagde ikke sag mod de 10 ledende modstandsfolk, ej heller mod de utallige aviser, der sluttede op om modstandsfolkenes protest, men derimod anlagde han sag mod Land og Folk.

Land og Folk beskyldte i en artikel general Hjalff for landsforræderi og for at være i hvert fald indirekte medskyldig i mord –, og gjorde det med udgangspunkt i de foreliggende kendsgerninger og med juridisk baggrund i det straffelovstillæg, der blev vedtaget i maj 1945, og som stadig er gyldigt, og hvori som landsforræderi stemples den handling under besættelsen at have modvirket frihedsbevægelsen eller dens organer. Ingen kan være i tvivl om, at Hjalff sprang over, der hvor han troede at gærden – politisk set – var lavest. Hjalff regnede med, at rettede han sit sagsanlæg mod kommunisterne – mod Land og Folk – ville han opnå i hvert fald to fordele:

For det første, at skræmme borgerlige og andre modstandskredse fra at fortsætte deres protest og undersøgelser, for ikke at blive slået i hartkorn med kommunisterne, altså ved at sagsøge Land og Folk mente han at kunne tvinge andre til tavshed, og for det andet: at antikommunismen var stærk nok til at bære også de afsløringer en sådan sag nødvendigvis måtte afstedkomme, ud fra den betragtning, at „kommunisterne er der jo ingen, der regner med“.

Det gik anderledes. Trods voldsom modstand både fra den af Hjalff engagerede højesteretssagfører Christrups side og fra rettens side, kom der gennem vidneafhøringen nye, væsentlige og afslørende og nye rystende ting frem under sagens behandling i Østre Landsret i København. Vidne på vidne, og her er tale om vidner, der alle på den ene eller anden måde under modstandskampen i bogstavelig forstand befandt sig i ildlinjen, stod frem, og forklarede – under stadige protester fra Christrups side og afbrydelser fra rettens side – at de følte sig besveget af den lille stab, at de følte sig bedraget, at de havde troet på overenskomsten med hæren, men at de var blevet bedraget, og at dette havde kostet ikke så få menneskeliv, fordi de våben, de havde så hårdt brug for, var blevet gemt hen – til senere brug.

Men der kom også andre endnu mere rystende ting frem.

Nuværende oberstløjtnant Brøndum, der er chef for hjemmeværnet på Sjælland, forklarede således, at han, der den 29. august som kaptajn for et artilleri-batteri i Holbæk, i stedet for at udlevere våben og mandskab til

tyskerne, som krævet af hærens ledelse, havde ført begge dele over til Sverige, hvor han og hans folk senere blev indrulleret i den danske brigade. Da det gik op for Brøndum, at brigaden i Sverige også var blevet oprettet for at bruge den efter, at tyskerne var ude af landet, flygtede han sammen med en ven – den for sabotagehandlinger af tyskerne dødsdømte læge Røjel til Danmark -- altså de to modstandsfolk desserterede til fronten.

Brøndum forklarede i retten, at den „lille stab“ krævede af ham, at han vendte tilbage til Sverige, og da han nægtede dette, blev han genstand for trusler, som Brøndum kun kunne opfatte som trusler på livet. –

Man betragtede ham som dessertør!

En episode i Østre Landsret afslørede på ufrivillig måde, hvor stor afstanden var mellem den egentlige modstandsbevægelse, og dem, der kom igennem, uden at de faktisk opdagede, at Danmark var besat og terroriseret af de tyske nazister i fem år.

Dr. Røjel havde fra brigaden til eventuel brug under flugten fra Sverige medtaget to maskinpistoler og en almindelig pistol. Dette fik retsformanden til med ærlig forbavselse i stemmen at spørge:

– Jamen, hvad skulle en læge med våben?

Men det afgørende, der skete i landsretten, var det, der ikke fik lov til at ske. Dér.

Nuværende generalmajor Højland Christensen, der er chef for vestre landsdelskommando, altså chef for hæren i Jylland, blev afhørt som vidne.

Det fremgik af Højland Christensens forklaring, at han, der dengang var kaptajn, på et meget tidligt tidspunkt gik ind i modstandsbevægelsen – fordi han ville kæmpe mod tyskerne. Han blev efter den 29. august 1943 den „lille stabs“ forbindelsesmand til frihedsbevægelsen, men blev meget snart afskediget af Hjalp og Co., fordi han ville skaffe modstandsbevægelsen nogle officerer, der skulle virke som instruktører bl. a. i våbenbrug, og det ville staben ikke.

På baggrund af Brøndums udtalelser om de trusler, der var rettet imod ham, og på baggrund af den faktiske likvidering, der under besættelsen fandt sted af modstandsmanden løjtnant Knud Skov, en likvidering, hvis baggrund Land og Folk havde kendskab til, da vi skrev vor artikel om Skov – (Skov blev i 1946 officielt rehabiliteret) – ville Land og Folks advokat i retten, Hagens, nu spørge Højland Christensen, om han efter sin konflikt med Hjalp og Co. havde været ude for trusler.

Landsretten nægtede Hagens ret til at stille de nødvendige spørgsmål, og Højland Christensen blev således i retten afskåret fra at udtale sig.

Da et dagblad samme dag, som retten skulle afslutte behandlingen, indeholdt åbne beskyldninger fremsat af kendte modstandsledere om, at det var nuværende oberst Schjødt-Eriksen, der stod bag den uberettigede likvidering af løjtnant Knud Skov, krævede Hagens på Land og Folks vegne nye vidneafhøringer, hvilket retten nægtede at gå med til, hvorefter Land og Folks advokat afbrød sin procedure med en erklæring om, at da han ikke havde haft lejlighed til at dokumentere Land og Folks påstande med sandhedsbeviser, bl. a. at retten havde nægtet ham at føre de nødvendige vidner,

og nægtet vidner retten til at udtale sig, fandt han ingen anledning til at spille med i dette spil.

Men retssagen i Østre Landsret var, trods den modstand mod opklaring af forholdene der fandt sted, ikke uden betydning. Dagen før dommen, som jeg har refereret, fandt regeringen det nødvendigt at meddele general-løjtnant Hjalp, at han var afskediget som hærchef – og Hjalp har siden midten af juni måned gået som arbejdsløs, men fuldt lønnet general med bopæl, bil og vagt i Kastellet i København.

En anden af følgerne af retssagen blev, at general Johansen, der på samme måde som Schjødt-Eriksen umiddelbart efter Hitlers besættelse af Danmark fik et „psykisk chok“, der virkede på den måde, at de begge indmeldte sig i Fritz Clausens naziparti, hvis fornemste programpunkt var likvidering af jøderne, blev af et åbent oprør blandt de midtjydske hjemmевærnstolk fjernet fra den jydsk kommando, forsvarsminister Poul Hansen havde givet ham. Samme nazi-Johansen er dog ikke som Hjalp arbejdsløs. Han virker med opbygning af depoter i Jylland, depoter, som er tiltænkt den nye tyske værnemagt.

Disse sager har gentagne gange været rejst i folketinget fra kommunistisk side. Regeringen – og de enkelte ministre, der har ansvaret bl. a. for ud-nævnelsen og forfremmelsen af Hjalp og Co., og af alle de tidligere nazistiske officerer – har på arrogant vis afvist at tage spørgsmålene op – i håb om at de ville gå i glemmebogen endnu engang, og det var jo „kommunisterne“, der rejste dem . . .

Blandt andet skete der så dette, at generalmajor Højland Christensen i Jyllandsposten for 1. januar i år i en meget lang samtale med en af bladets medarbejdere, faktisk besvarede de spørgsmål, som Østre Landsret nægtede Land og Folks advokat at stille ham under vidneansvar i retten.

Generalmajor Højland Christensen erklærede, at hvis der var givet ordre til at likvidere ham under besættelsen, hvilket efter dennes ophør var meddelt ham af den mand, der skulle, men ikke ville udføre ordren; hvis dette var tilfældet, så kunne kun oberst Schjødt-Eriksen have givet en sådan ordre.

Det er karakteristisk for hele denne sag, at Højland Christensens udtalelser til Jyllandsposten fremkom umiddelbart efter, at Højesteret havde nægtet Land og Folk ret til at føre generalen som vidne i forbindelse med Højesteretssagen, og samtidig med at Land og Folks advokat i Højesteret for første gang offentligt nævnte navnet på den mand, der havde fået ordre til at likvidere Højland Christensen! En fornyet forespørgsel i folketinget umiddelbart før jul til justitsministeren, om denne ikke nu ville indlede en kriminel undersøgelse af alle disse sager, blev mødt med et endnu mere arrogant svar end sædvanligt. Justitsministeren var end ikke sikker på, at der juridisk var noget forbryderisk i tanken om eller ordren til at likvidere den højt ansete modstandsmand Højland Christensen.

Dog – nu blev tingene offentligheden for stærke, og regeringen lod forsvarsministeren indlede en intern auditørundersøgelse i hæren samtidig med at oberst Schjødt-Eriksen for første gang udtalte sig til offentligheden. Det

skete gennem en erklæring om, at han intet kendte til de beskyldninger, der mere og mere samler sig om hans person og om den lille stab, fordi Hjalp i retten har erklæret, at staben intet foretog sig uden hans billigelse.

I mellemtiden er formanden*) for Danmarks kommunistiske Ungdom først ved underretten og senere ved landsretten blevet idømt straf, sidst 30 dages hæfte, for at være ansvarlig for en plakat, der vender sig mod den tidligere nazist Schjødt-Eriksen.

I denne måned får Land og Folk i forbindelse med højesteretssagen dog lov til at føre endnu fire vidner til brug ved sagens behandling, dog ikke Højland Christensen, men derimod medlem af Danmarks Frihedsråd professor Husfeldt. Derefter vil Højesteret i begyndelsen af marts måned påbegynde de egentlige domsforhandlinger i en sag, der absolut ikke kan betegnes som værende oplyst.

Sådan ligger i meget store træk den sag, der ikke er en juridisk, men en politisk sag, som ikke blot er et opgør om, hvad der skete i Danmarks tungeste år, men i nok så høj grad er en sag om, hvad der sker i dag, og hvad der vil ske i fremtiden.

At sagen er politisk ved alle. Det er årsagen til, at det er så svært at få den opklaret; det er derfor der er så mange politiske interesser i den, frem for alt interesser, der er de samme nu, som de var dengang.

Jeg talte indledningsvis om, at den kolde krig ikke varer evigt, og om, at det man skjuler i sne kommer frem i tø, og jeg tror, det vil ske – også i denne sag.

Hvad er det da, sagen drejer sig om idag? Den drejer sig naturligvis om at skabe klarhed over hvad der faktisk skete i besættelsesårene, og om hvorvidt der fandtes kræfter, der for at modvirke modstandsbevægelsen, end ikke veg tilbage for forbrydelser af groveste art. Men sagen drejer sig også om, hvad der sker og skal ske med vort lille land, ikke mindst i forholdet til det Vesttyskland og den nye værnemagt og den voksende militarisme, der vælder frem syd for vor grænse.

Derfor har Hjalp-sagen, og alt hvad der knytter sig til den, større interesse end om Land og Folk bliver dømt, og jeg skal tilbringe endnu nogle måneder af mit liv bag en celledør.

Det man foreløbig kan slå fast, tror jeg, er at de samme kredse, som under Danmarks besættelse var mere bange for folket end for de tyske nazister, og som derfor modarbejdede modstandsbevægelsen så at sige med alle midler, er i dag mere bange for fredskræfterne i vort folk, end de er bange for den tyske militarisme.

I efteråret 1960 havde vi den store NATO-øvelse HOLD FAST, hvori for første gang danske militære styrker i et antal på i hvert fald ikke mindre end 16.000 danske soldater blev sendt til Vesttyskland – og stillet under kommando af tidligere tyske krigsforbrydere, bl. a. krigsforbryderen Heinrich Hax. Hensigten er, at ikke blot skal disse øvelser fortsætte, de skal udvides. Der skal oprettes en dansk-tysk militær fælleskommando, den tyske flåde skal „forsvare“ vore farvande og have hovedkvarter i Arhus og baser i Frederikshavn, Korsør og Nyborg. Der skal oprettes tyske såkaldte for-

*) Poul Emanuel.

syningsbaser i Jylland – under NATO-flag, ganske vist – men derfor er og bliver de dog tyske – og man ønsker NATO – og Vesttyskland – udstyret med atomvåben, og vore mest rabiante NATO-folk herhjemme både i de politiske og militære kredse, ønsker også vort lille, sårbare land udstyret med atomvåben.

I denne forbindelse er det interessant at se, hvilke erfaringer man gjorde under HOLD FAST-manøvren.

For det første førte den tyske overkommando over de danske styrker, de danske soldater så langt mod syd i et tænkt angreb på den Tyske Demokratiske Republik, at de – øvelsesmæssigt – alle til hobe blev brændt op af atombomber, de blev – også øvelsesmæssigt – kastet syd for Kielerkanalen. De styrker, som man påstår skal forsvare Jylland mod „fjenden“, blev offer for NATOs atombomber syd for Kielerkanalen, og med dem efter vestlige avisers opgørelse, deriblandt den dansksindede Flensborg Avis, ca. en halv million civile mennesker.

Det er indlysende, disse erfaringer om hvad det i virkeligheden er, den tyske militarisme tilstræber, og hvilke hensigter den i virkeligheden har med Danmark, også har givet egentlige nationale kredse i officerskorpset noget at spekulere over.

Generalmajor Højland Christensen, der som chef for hæren i Jylland deltog i HOLD FAST-felttoget, har øjensynligt gjort sine erfaringer. Han har senere offentligt udtalt, at såfremt vesttyskerne gennemtvinger tysk kommando over danske styrker vil han, der nu er 58 år gammel og har været soldat siden han var 18 år, søge sig en anden livsstilling. Med andre ord, Højland Christensen siger NEJ til tysk overkommando over danske styrker.

Det er et standpunkt, man må respektere – men det rejser jo uægtelig spørgsmålet om, hvorvidt de værnepligtige og deres forældre og værger ikke også kan og bør og har samme ret til at sige NEJ, som generalen!

Når jeg fremdrager dette, der tilsyneladende ikke kommer Hjalp-sagen ved, så er det, fordi denne sag peger både bagud og fremad.

Er der nogen der tror, at general Hjalp ville sige nej til at underkaste sig en tysk overkommando?

Er der nogen, der tror, at den tidligere nazist Schjødt-Eriksen ville sige nej?

Eller er der nogen, der tror, at general Johansen, som de jyske hjemmefolksfolk drev på flugt på grund af hans nazifortid, ville sige nej til tysk overkommando?

– JEG GØR DET I HVERT FALD IKKE.

Men var Hjalp-sagen ikke kommet, var der ikke blevet rodet op i alle disse ting gennem retssagen mod Land og Folk og hvad dertil hører, så havde stillingen inden for den danske hærs top i dag været den, at Hjalp, Schjødt-Eriksen og general Johansen havde været den øvertse treenighed i ledelsen. Så forstår man måske, hvad det i virkeligheden er, der kæmpes om, hvilke perspektiver denne kamp har, og hvorfor alle onde samarbejds-

kræfter fra dengang og nu modsætter sig dens opklaring – til bunds og til tops.

Som jeg begyndte med at sige, så sang vi den glade, mærkværdige, men også politisk uvirkelige sommer i 1945:

– Og der gik slid på skoven,
skår for skår,
og der gik råddenskab i svage træer.
Gå til modstand, alle danske,
alle mand, som een,
og gør Danmark frit.

Og vi fortsatte fulde af tro på fremtiden:

– En storm, en skyllende april,
en sidste niende april,
en storm, der renser landet ud,
med opgørets skarpe lud.
Fej alle vissen grønne væk
og lad os se det friske grønne land.
Gå til modstand, alle danske
alle mand som een
og gør Danmark frit.

Dengang holdt vi ikke vort løfte om at rense ud. Skal vi gøre det i dag? Måske er det endnu mer nødvendigt end i sommeren 1945 . . .

Det var Viggo Hørup – Politikens grundlægger – der i sin tid tilråbte det danske folk:

– *Knus militarismen før den knuser jer.*

Var denne advarende appel rigtig dengang, og det var den, så er den hundredfold rigtigere i dag. Se ud over verden. Se hvordan der under NATOs militære ledelse er blevet skabt en horde af fædrelandsløse officerer, se hvordan officererne i Frankrig, i Belgien og andre steder allerede har etableret sig som en stat i staten, som folk, der ikke blot fører deres egen politik og går deres egne veje, men som føler sig mere knyttet til NATO end til deres fædreland.

Danmark står igen i en skæbnestund, hvor det som under modstandskampen er afgørende, at folket, der skabte dette land, erkender sin førstefødselsret til det, og går til modstand igen.

Går til modstand mod NATO, til modstand mod den vesttyske militarisme, til modstand mod tanken om atombevæbning, og til modstand mod den voksende militarisme også i vort land, og til modstand mod den mere end tendens, der er til, at generalerne også i vort land tror, at de kan opføre sig som de vil.

Hvad Hjalf-sagen og alt hvad der knytter sig til den angår, så er tiden kommet, hvor vi i fællesskab gennemtvinger ikke nye politiske, ikke nye parlamentariske undersøgelser, men en kriminell undersøgelse af de fremkomne oplysninger, påstande og beskyldninger, og at de ansvarlige derefter

drages til ansvar uanset, hvor højt de befinder sig på strå, det være sig politisk eller militært.

Men det sker kun ved, at vi går til modstand alle mand som een –. Det er nu, som under besættelsen, Danmark, det gælder, det er vort folks fremtid, som frit og selvstændigt folk, der kæmpes om. Det er bl. a. også og ikke mindst dette, Hjalp-sagen drejer sig om.

Hvad man skjuler i sne . . .

(Tale i Højesteret 9. marts 1961)

Højærværdige ret,

Højesteret – !

Når jeg har anmodet om ved afslutningen af denne langvarige og omfattende retssag at sige nogle ord, skyldes det *ikke* (Christrup), at jeg er utilfreds med det juridiske forsvar, som advokat Hagens på fremragende måde har ydet modstandsbevægelsen, Land og Folk og mig personligt ved sagens behandling ved Østre Landsret og her ved Højesteret.

Det skyldes derimod, at jeg under hele sagens behandling har ment, at der er tale om en sag, der ikke bør afgøres som en almindelig injuriersag. Der er tale om en sag, der både peger *bagud* mod det, der skete under Danmarks besættelse, og *fremad* mod det, der sker i dagens Danmark, og det, der vil ske i tiden, der kommer. Dertil må endvidere føjes, at sagen indeholder både menneskelige og personlige momenter, der er så ømfindtlige, at det er svært at behandle dem inden for rammerne af et juridisk forsvar.

Generalløjtnant Viggo Hjalp har således – det er i hvert fald mit skøn – anlagt sin *personlige* injuriersag mod dagbladet Land og Folk og mod mig, fordi han føler sin *ære* krænket af de anklager, mit blad har rettet imod ham. Efter mit skøn har generalen haft mulighed for og grund til at anlægge tilsvarende injuriersager mod andre end netop Land og Folk, men jeg forstår imidlertid godt, hvorfor han netop valgte det *kommunistiske* dagblad og ikke andre dagblade eller personer. Jeg forstår endvidere, at generalen gennem dette sagsanlæg kræver *juridisk* æresoprejsning i form af en stor pengemæssig erstatning og derved, at jeg anbringes en passende tid i fængsel.

Hjalp-sagen, som denne sag kaldes i offentligheden, er således også et spørgsmål om *ære*, måske endda i første række et spørgsmål om *ære* – et synspunkt, jeg for så vidt godt kan gå ind for. Men Hjalp-sagen er i så fald ikke blot et spørgsmål om general Hjalps *ære* – den er i så fald ikke blot et spørgsmål om „den lille stabs“ *ære* –, og den er i hvert fald slet ikke et spørgsmål om oberst Schjødt-Eriksens *ære* – !

Derimod er Hjalp-sagen et spørgsmål om modstandsbevægelsens *ære* – den er et spørgsmål om de faldne og martrede frihedskæmperes *ære*, og den er et spørgsmål om mit parti, det kommunistiske partis *ære*, det parti, der loyalt og på lige vilkår deltog i Danmarks frihedskamp sammen med den